

Kişisel sağlık verileriniz sağlıklı korunuyor mu?

29863 sayılı Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesi ve Mahremiyetinin Sağlanması Hakkında Yönetmelik 20.10.2016 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Av. Lerzan Nalbantoğlu
DL Avukatlık Bürosu, Ortak

KVKK'nın 6. maddesi hükmü tahtında kişilerin sağlığı ile ilgili veriler özel nitelikli kişisel veri olarak tanımlanmaktadır ve özel nitelikli kişisel verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaklanmıştır.

29863 sayılı Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesi ve Mahremiyetinin Sağlanması Hakkında Yönetmelik ("Yönetmelik"), kişisel verilerin korunması ve veri mahremiyetinin sağlanmasına, kişisel sağlık verilerini toplama, işleme, aktarma, bu verilere erişim için kurulacak sisteme, kişisel sağlık verisi kaydı tutulan sistemlerin güvenliği ve denetimi ile sağlık hizmeti sunumundaki personel hareketlerinin Sağlık Bakanlığı'na bildirilmesine ilişkin işlemlerde uyulacak usul ve esasları düzenlemektedir. Yönetmelik, sağlık hizmeti sunucuları, kişisel sağlık verileri işlenen gerçek kişiler, sağlık hizmet sunucularına ait bilgi işlem sistemleri yazılım ve donanımı ile dosyalama sistemi gibi hizmetleri sunan gerçek ve tüzel kişiler ve bunlar dışında kalan ve bir mevzuat çerçevesinde kişisel sağlık verilerini işleyen kamu kurum ve kuruluşları ile özel hukuk gerçek ve tüzel kişiler ile ilgili hükümleri kapsamaktadır.

Özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartlarının düzenlendiği Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun ("KVKK") 6. maddesi hükmü tahtında kişilerin sağlığı ile ilgili veriler özel nitelikli kişisel veri olarak tanımlanmaktadır ve özel nitelikli kişisel verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaklanmıştır. Sağlık dışındaki özel nitelikli kişisel verilerin, kanunlarda öngörülen hâllerde ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenebileceği; sağlığa ilişkin kişisel verilerin ise ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanın planlanması ve yönetimi amacıyla, sır

saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebileceği öngörülmüştür. Ayrıca, özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde Kişisel Verilerin Korunması Kurulu tarafından belirlenen yeterli önlemlerin alınmasının şart olduğu belirtilmiştir.

Yine, KVKK'nın 30. maddesinde diğer kanunlarda değiştirilen ve kanunlara eklenen hükümler yer almaktadır. Anılan madde hükmü kapsamında kişisel sağlık verilerinin işlenmesi, güvenliği ve değiştirilen maddelerin uygulanması ile ilgili diğer hususların, Sağlık Bakanlığı'nca yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenleneceği hükmolunmuştur. Yönetmelik, 663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu ile birlikte KVKK'nın söz konusu madde hükmüne dayanılarak hazırlanmıştır. Yönetmelik, genel anlamda KVKK'da geçen kavram ve tanımlar kullanmakla birlikte, sağlık verileri ile ilgili daha detaylı düzenlemeler içermektedir.

KVKK'da belirtilen genel ilke ve esaslara ilaveten, Yönetmelik ile kişisel sağlık verilerinin işlenmesinde; verilecek sağlık hizmetinin gereği ile sınırlı olması, sağlık hizmeti ile ilgili sistemler haricinde kişisel verileri kopyalamama ve kaydetmeme yükümlülüğü ve anonim hale getirilen kişisel sağlık verilerinin Yönetmelik'te belirtilen amaçlarla kullanılabilmesi düzenleme altına alınmıştır.

Sır saklama yükümlülüğü

KVKK'da belirtilen sır saklama yükümlülüğü altında olan kişilere ilişkin olarak, Yönetmelik'te kişisel sağlık verilerini işleyen veya görevi gereği kişisel sağlık verilerine erişen herkesin bu verilerle ilgili olarak sır saklama yükümlülüğü altında olduğu belirtilmiştir. Bu itibarla, sağlık verilerini işleyen veya görevi gereği kişisel sağlık verilerine erişen herkesin bu yükümlülük altında olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Yönetmelik, KVKK'dan farklı olarak kişisel sağlık verilerine ilişkin ilgili kişiler tarafından verilecek rızayı ilgili kişinin ayrıntılı olarak bilgilendirilmesi ve yazılı rızasının alınması koşullarına bağlamıştır. KVKK'da öngörülmemen yazılılık koşulunun Yönetmelik ile belirlenmesi Yönetmeliğin kanuna uygunluğu açısından tartışma yaratabilecek niteliktedir.

Kişisel sağlık verilerinin işlenmesine ilişkin olarak Yönetmeliğin 7. maddesinde kişisel sağlık verilerinin, kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebileceği ve söz konusu amaçlar haricinde kişisel verilerin korunmasının, veri sahibinin açık rızasına bağlı olacağı öngörülmüştür.

Yönetmeliğin kişisel sağlık verilerinin aktarımına ilişkin 8/4 madde hükmünün birtakım sorunları beraberinde getirdiği görülmektedir. Şöyle ki, anılan maddede "Kişisel sağlık verilerinin uluslararası aktarımına ilişkin her türlü talep ile bu maddede sayılanlar dışındaki veri aktarımı talepleri, KVKK'da öngörülen hükümler çerçevesinde, genetik verilerin hassasiyeti hususu da dikkate alınarak Komisyon tarafından değerlendirilir" hükmü yer almaktadır. Hükmün lafzından yurtdışına ve kamu kurum ve kuruluşları dışındaki özel hukuk kişilerine yapılacak kişisel sağlık verisi aktarımlarında, Kişisel Sağlık Verileri Komisyonu'nun görüşünün alınacağı sonucuna varılmaktadır. KVKK'nın aktarıma ilişkin hükümlerinden farklı bir düzenleme getirmesi nedeniyle, Yönetmeliğin belirtilen hükmünün, kanuna uygunluğu tartışma konusu olabilir.

Kişisel sağlık verilerinin silinmesi

Benzer şekilde, kişisel sağlık verilerinin silinmesine ilişkin Yönetmeliğin 9. maddesi, kişisel verilerin işlenmesi ilkelerine aykırılık açısından tartışılabilir. Nitekim anılan maddede: "Bu Yönetmelik, 6698 sayılı Kanun ve ilgili diğer kanun hükümlerine uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması halinde kişisel sağlık verileri, ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından anonim hale getirilir veya silinir. Silinmesi talep edilen veriler; bir hakın tesisi, kullanılması veya korunması ya da verilerin ihtiyaç halinde adli mercilere verilebilmesini mümkün kılmak için, Bakanlıkça kurulan merkezi bir sistemde veri bütünlüğü bozulmadan arşivlenir. Arşivlenen verilere bu amaçlar dışında erişim engellenir. Merkezi sağlık veri sistemine aktarılan veriler, aktarımın yapıldığı tarihten 10 yıl sonra yerel veri tabanından silinebilir" hükmü yer almaktadır.

KVKK'nın 12/5 maddesine paralel olarak, Yönetmelik'te işlenen kişisel verilerin kanuni olmayan yollarla başkaları tarafından elde edilmesi halinde, veri sorumlusunun bu durumu en kısa sürede Kişisel Sağlık Verileri Komisyonuna bildireceği belirtilmiştir. Kişisel Sağlık Verileri Komisyonu, gerekmesi halinde bu durumu Sağlık Bakanlığının internet sitesinde ya da uygun göreceği başka bir yöntemle ilân edebilir. Yönetmelik'te ayrıca kişisel sağlık verilerinin ihlalinden şüphe duyulması halinde Sağlık Bakanlığı'na bildirim yapılması öngörülmüş ve bu bildirimlerde, Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan ihlâl bildirim formunun kullanılacağı da hüküm altına alınmıştır.

Bilgi güvenliği

Yönetmelik'te ayrıca bilgi güvenliğine ilişkin olarak kişisel sağlık verilerinin bulunduğu bilgi sistemlerinin kullanıcı tanımlanması ve yetkilendirme dahilinde kullanılacağı öngörülmüştür. Bu itibarla kişisel sağlık verisi barındıran bilgi sistemleri için tanımlama ve yetkilendirme yapılması önem arz etmektedir. Yetkilendirme, kayıt altına alma ve verilerin muhafazasına ilişkin

hususlar Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü tarafından belirlenecektir. Ayrıca kişisel sağlık verilerinin bulunduğu bilgi sistemlerine erişen kullanıcıların erişim kaydı, sağlık hizmet sunucularının sistemlerinde Sağlık Bakanlığı'nca belirlenen standartlara uygun olarak tutulacaktır.

Yönetmeliğin 16. maddesinde ise sağlık personeli istihdam eden sağlık hizmet sunucularının, istihdam ettiği personele ait bilgileri ve personel hareketlerini 15 gün içerisinde Sağlık Bakanlığı'na bildirmekle yükümlü oldukları ve söz konusu bildirim, Sağlık Bakanlığı'nca belirlenecek yöntem aracılığı ile yapılacağı öngörülmüştür. Belirlenen süre içerisinde yükümlülüğün yerine getirilmemesi veya eksik ya da hatalı yerine getirilmesi halinde sorumlu kişi, kurum veya kuruluş, yazılı olarak uyarılacaktır. Uyarıyı gerektiren problemin 15 gün içerisinde giderilmemesi halinde uyarı tekrarlanacak ve ikinci uyarıdan itibaren 15 günün sonunda uyarıyı gerektiren problemin giderilmemiş olması halinde sorumlu kişi, kurum veya kuruluş hakkında genel hükümlere göre işlem tesis edilecektir. Yukarıda anlatılanlara ek olarak, Yönetmelik ile kişilere kişisel sağlık kaydı sistemi üzerinde ister elektronik yolla isterse aile hekimine başvuru yoluyla kullanıcı hesabı oluşturma ve kişisel verilerine bu hesap üzerinden erişme, verilerine erişecek kişileri belirleyebilme ve kişisel verilerini yönetebilme, verileri silebilme ya da düzeltebilme, hesabını dondurabilme imkânı tanınmıştır.

